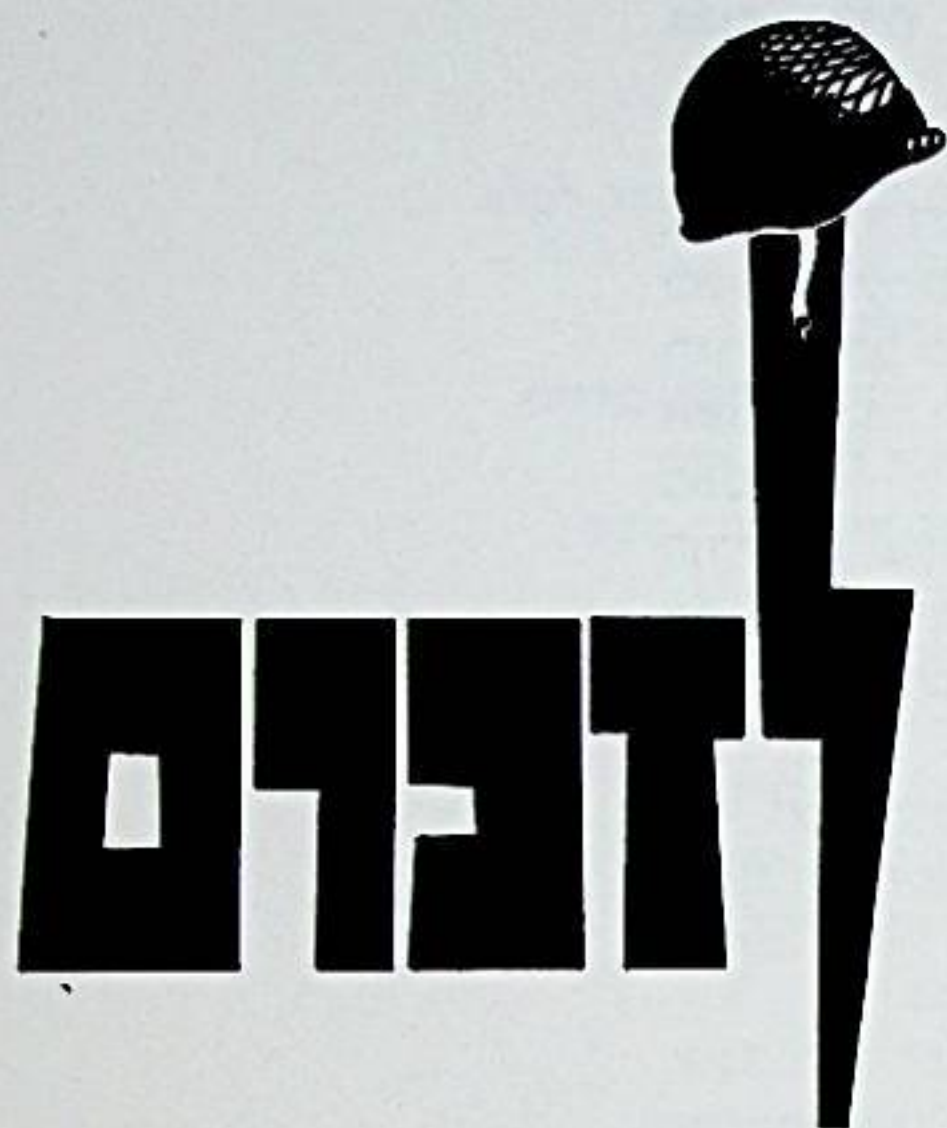


זכורם



לזכרם - שלמה סבירסקי
דוד קימלפלד

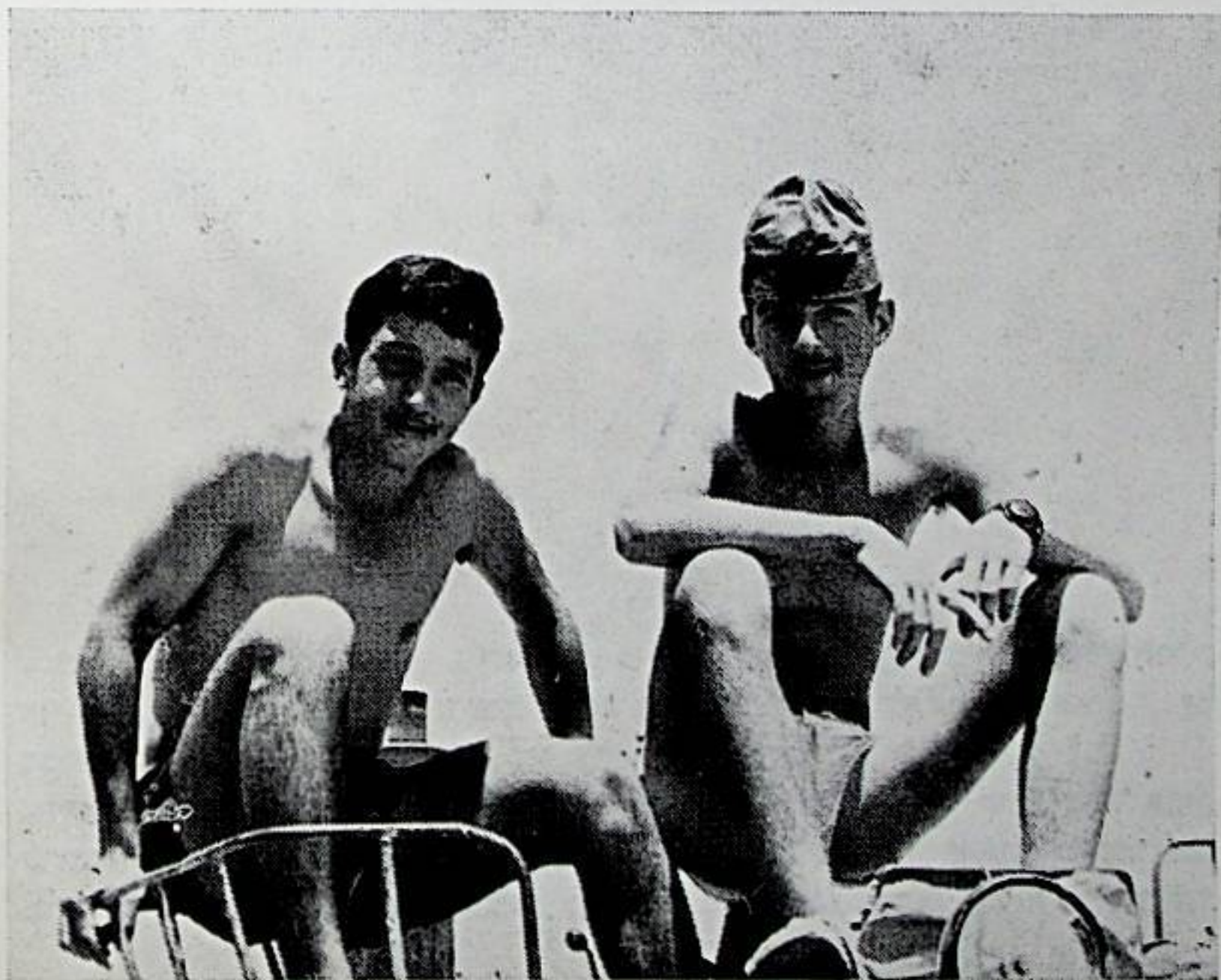


...ועכשיו כשמנסים להיזכר — נורא קשה. כי כשהולכים עם בן־אדם לאורך כל הדרך, אף פעם אתה לא חושב שתצטרך באיזו הודמנות לשבת ולחשוב על תנועות, על דברים שבן־אדם עושה, במחשבה כזו שהוא כבר לא אתנו. „חיינו אתו כמו עם אחד מאתנו; והיחס היה רגיל. אחד היה יותר קרוב ואחד פחות קרוב אליו, אבל אף פעם לא חשבתי ולא עלה בליבי שנצטרך פתאום להיזכר בכל מבט ובכל תנועה והתנהגות בעבודה ובחברה, ונצטרך להעלות את זה בזכרונות.“
אתי (שיחה בגרעין)

כבוד אחרון

הזהרו בכבוד המת
אל תדברו דברי שוא
לא היה לו לב זהב
היה לו לב בשר ודם
אשר אהב
באמת
ועד כמה שהדבר מוזר
את כל העסק הזה הרב
חיי בשר ודם
יום יום
ולא רצה מימיו
בשום חיים אחרים
זולתם.

מרים אורן



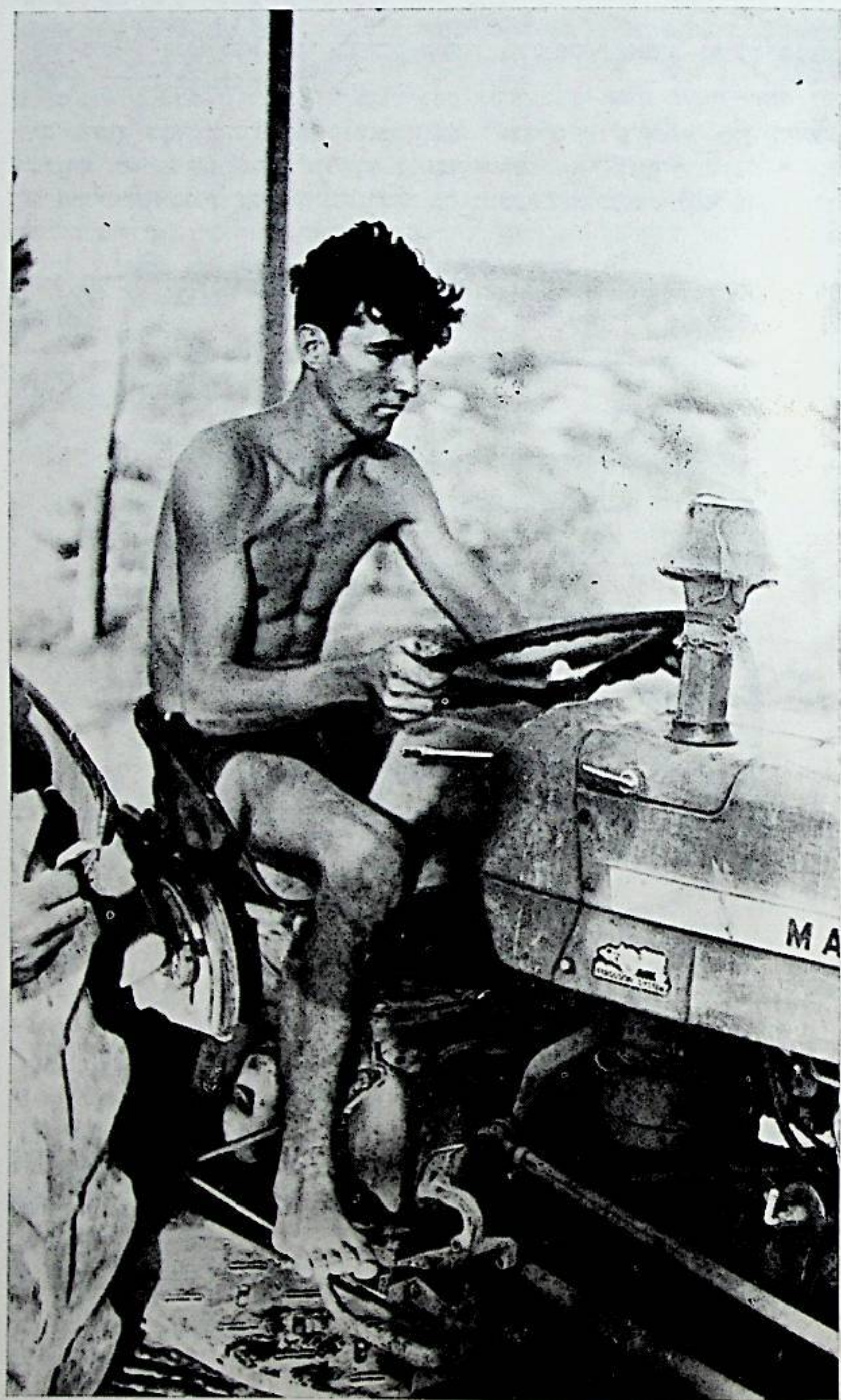
שני חברים שהיו ולא ישובו עוד,
 חברים שהסתלקו בצורה אכזרית.
 חברים שהיו חלק גדול מהחברה.
 הלכו והשאירו חלל ריק שאותו לא נוכל למלא.
 שניהם עזבו. האחד מפגז שנחת.
 השני מקליע שבקושי נראה.
 כן, שני חברים, חברים שהיו למעשה כאחים.
 שני חברים שתמיד אהבו להיות יחד
 ולחיות יחד. תמיד עזרו אחד לשני ממש
 כשני אחים.
 שליימה ודודיק שנראו לפעמים מרוחקים
 מעט מהחברה, חושבים ומשוחחים על העתיד;
 דודיק ששאל תמיד מתי כבר נגיע ליום —
 היום שבו אחזור להיות אֶרֶץ ואחזור
 אל חיי השלוה ואל אותם החיים היפים והשקטים
 החיים שאותם אני אוהב.
 שליימה שהיה נחלאי לכל דבר, תמיד
 אהב לדבר על הישוב הקטן והמרוחק
 שבערבה. שליימה תמיד אמר, ששם אני אמצא לי
 את השלוה. אבל שליימה תמיד נהג להוסיף:
 „מי יתן ונגמור את כל זה בשלוה“.

דוד ד.

שלמה ודודיק.
 יקרתם לי מכל.
 את אהבתי אליך, אחי, לא הספקתי
 להביע וכבר נקטפת בלא עת.
 חיך קצרים היו, אך מלאי פעל.
 צנוע ועניי היית; לא ספרת דבר על פעולותיך הרבות.
 רק לאחר נפילתך נודע לי כמה פעלת ואהבת את חניכך וחבריך.
 אהבת את הבית אם כי בחופשותיך הקצרות
 חשבת תמיד על החזרה לבסיס ועל חבריך הנמצאים שם.
 רק לאחר נפילתך, אחי, הכרתי אותך.
 דודיק.
 בפרק זמן קצר התגלית כחבר
 נאמן ומסור; חשתי כי נפילתו של אחי כאבה
 לך והשפיעה עליך על כל צעד ושעל בהמשך הקצר.
 היית מסוגר אך בכל זאת התקשרתי אליך.
 הפרידה מאחי קשתה עליך, עלינו, אך הגורל הוא
 שקבע כמה קצרה תהיה פרידה זו.
 החיים ממשיכים לזרום כתיקנם אך
 אתם אינכם עוד.
 והותרתם חלל ריק, לא אוכל למלאו לעולם.

יעקב סבירסקי.

שליימה



שלמה סבירסקי — ביוגרפיה :

נולד ב-1950 בכפר-סבא. למד בביה"ס היסודי "אוישקין" ואח"כ בתיכון מקצועי "אורט" בכפ"ס, במגמת מכניקה.

היה מדריך צעיר בתנועת הנוער-העובד במשך כשלש שנים ופעיל בקן. השתייך למסגרת (מאוחר יותר גרעין "יעלון"). שנועדה להשלים את קבוצ גרופית. עם סימו את לימודיו ירד לגרופית ושהה בה כתשעה חדשים. עוד לפני בוא הגרעין לשל"ת מוקדם.

נהרג בהפגה בכפר-רופין, בשהותו שם הגרעין, בהציי-שנת-הכשרה. השאיר אחות, אח ואם.

החייל ש. סבירסקי —

קהל רב ליווה למנוחת עולמים,
את החייל שלמה סבירסקי בן
ה-19 שנהרג בשעת הפגזה יר-
דנית על קיבוץ כפר רופין.
שלמה סבירסקי היה בין חברי
גרעין "יעלון" שעמדו לחגוג
באותו ערב את סיום ההכשרה
במשק ועתידים היו להתיישב
בגרופית.

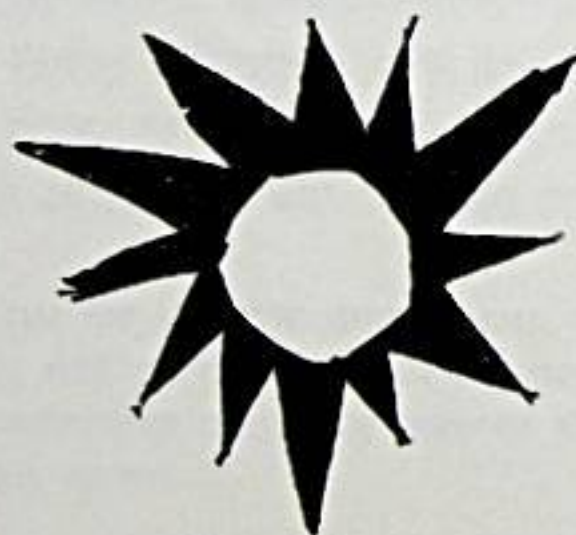
ליד הקבר, בתל-כרם, הצבאית
של בית-האבות

שיחה על שליימה בגרעין

יונתן: החלטנו שקודם בוגי יספר איך שזה קרה. אח"כ נוכל להתחיל לדבר.

בוגי: טוב, נתחיל מזה שהיינו במקלט כבר. אחרי שיוסי ונתן כבר עברו למקלט-
מרפאה, נזכרנו שהאפסנאים שבאו לקחת את הציווד מהגדוד, נשארו בחוץ; ודובר
על זה שצריך לצאת לברר מה אתם. כשיצאתי החוצה עוד הסריח מאבק-שריפה והיה

עשן. רצתי לעבר המועדון כי חשבנו שהם נמצאים שם וקראתי להם. שמעתי את דודיק אומר מהשוחה — שם היתה שוחה בדשא — שהם שם. אז נכנסתי אליהם לשוחה. ודודיק אמר שהוא דואג לשליימה, משום שהוא שמע אותו מדבר — מהכוון של מגורי הבנות והוא חושב שהוא מאחורי מגורי הבנות. חפשנו. פתאום שמענו „יציאות“. רצנו בחזרה לשוחה, אבל בהתחלה לא חשבנו שזה כל כך רציני. שאלתי את דודיק אם הוא בטוח ששליימה לא במקלט, או לא במקום אחר; הוא אמר לי שהוא שמע אותו, שהם בפירוש דברו. היה ברור שהוא נמצא איפה שהוא בסביבה. הפגזים של „היציאות“ ששמענו נפלו היכן שהוא, במקום אחד. היתה שם עוד שוחה, יצאתי מהשוחה הזאת ונכנסתי לשוחה ההיא והתחלתי ללכת. מרחוק היה נדמה לי שבקצה השוחה אני רואה משהו. כשהתקרבתי ראיתי, את שליימה שוכב שם. לא חשבתי על זה בכלל ש... נהרג או משהו. חשבתי שהוא נפצע הסתכלתי, חפשתי איפה הוא נפצע. הורדתי לו את החולצה, הסתכלתי ביד, היד נפגעה וניסיתי להוציא אותו החוצה. ראיתי שזה לא הולך, קראתי להם בינתיים, לחבר'ה שהיו בשוחה. צעקתי להם שמצאתי אותו, שיבואו לעזור לי להוציא אותו. החבר'ה באו; אמיר בדיוק בא מהמקלט והוא רץ להביא אלונקה. שמנו אותו על האלונקה ולקחנו אותו למקלט מרפאה. אסף אמר לרופאה שהיא תטפל בו קודם, שחושבים שזה רציני. אנחנו חיכינו בחוץ ושמעתי את ברכה, בחוץ, מדברת בטלפון והיא אמרה שהגיע נפגע שלישי והוא הרוג ואז ידעתי שהוא נהרג.



7 יונתן: פעם ראשונה שאני הכרתי את שליימה זה היה בשל"ת, בהתחלת השל"ת. כבר ביום הראשון. דברנו על מועדון שאנחנו צריכים להקים בשביל הגרעין ושליימה ואני הלכנו לפרק את הצריף הישן שעמד בגרופית למעלה. מתוך כוונה להעביר אותו למטה, איפה שנמצא המועדון שלנו בשל"ת. כבר אז ראיתי ששליימה זה איש העבודה. הוא אהב לעבוד, לעשות, ליצור בידיים, רק לעבוד. הוא בנה לנו את המועדון, הוא אהב לעבוד יותר מאוחר בבית-אריזה והקדיש לזה הרבה מאוד זמן. הרבה מאוד מרץ, כל מה שהוא לקח בידיים לעשות, לא רק בתחום הציור והאמנות: בתחום הבניה, ארגון של דברים. כל מה שהוא היה לוקח לידיים, זה היה מאורגן. תמיד היה מארגן לנו בטיולים את האוכל, כל מה שהיה מגיע לידיים שלו, מה שהוא אירגן, היה תמיד בסדר. זה בעצם התחום העיקרי שאני הכרתי אותו.



שרה ק.: את שליימה אני זוכרת עוד מהתנועה. היינו בקבוצות מקבילות, אבל הוא היה תמיד בולט. יותר מאוחר כשהיינו מדריכים צעירים, הוא היה נורא קשוח לחניכים, מפחיד, אך הם העריצו אותו. במחנות, אהב להתעלל בחניכים, היה עושה להם בתיסוהר מסנדות וכולא אותם שם. ותמיד היו לו ענשים מצחיקים; הוא אף פעם לא היה מוציא חניכים מפעולה. היה נותן עונש מצחיק כזה, ותמיד היה מקורי. הוא ארגן בקן חוג למלאכה, זה היה משהו לא רגיל. היה עושה אתי הסכמים: שאני אתן לו בקבוקים עטופים בנצרים והוא יתן לי עבודות עץ.

מדברי חניכים

נאספנו ברחבת הקן. הגיעה המדריכה ואתה עוד בחורצ'יק כזה. "זהו מדריככך החדש". פרצנו בקריאות: מכירים אותו, ספרו לנו שהוא מכה, מריץ הרבה. אותו יום הריץ אותנו בפרדס. למען האמת היינו מבסוטים. לאט לאט התרגלנו לשליימה ולאפיו. למדנו להכירו מבחינות רבות. כבר רוחשים לו רחשי כבוד, והיינו קבוצה טובה, עם מדריך טוב. שליימה היה רץ ומביא לנו כל דבר דרוש; הויע ועבד בשבילנו ואנו הערצנו אותו ואף הרבינו שבחו.

נירית: שליימה היה מדריך קשוח, אבל בכל זאת אהבנו אותו. בזמנו — זו היתה תקופת הפריחה של הקבוצה. לילה אחד בבצרה הוא לקח אותנו לא"ש. כמובן, שכלם פחדו והלכו יד ביד. היה חושך ולילה, אך שליימה לא הגיב. מובן שפעל בו רגש, אבל לא אמר כלום. הגענו למקום של שיחים והוא אמר להסתתר. הוצאתי את הראש הוא תפס אותי ואמר לי לרוץ. הריץ אותי כל הלילה, עד שהגענו לבור ונפלתי לתוכו. צעקתי: שלימה אתה נבזה, והוא עזר לי לצאת מן הבור.

...כאן לא משחקים במחנה. כאן יש מסעות וריצות של קילומטר-ים, הכל בערך כמו שלימדתי אתכם...
...הטרטורים בערך כמו שעשיתי לכם אבל יותר מחוכמים, יותר ברמה גבוהה..."

(מכתב משליימה לנגה)

מיכל: לפעמים אהב לצחוק על החברה. במחנה פלמ"ח, החליט שצריך ללמד אותנו מה זה "פרו'קטור", זאת אומרת, הוא אומר "פרו'קטור" — וכולם נשכבים, חלק מצד שמאל, חלק מצד ימין.

זרקור, פרו'קטור, אותו דבר. כשהיינו מגיעים לאזור של קוצים, אז היה נזכר שהוא צריך לעשות זרקור, והיינו נשכבים על הקוצים. באחד הימים, פתאום הוא רואה אחת שלא מוצא חן בעיניו איך שהיא עושה את זה. אז הוא אומר לה: קומי, כשאני אומר לך: זרקור, תשכבי. אז הוא אומר לה: "זרקור!" — היא נשכבת; "נו!" — היא נשכבת... כולם צוחקים חצי שעה. טוב, אחרי זה עוד מישו לא בסדר, אחד שלו הוא עשה "זרקור", "מנורה", והוא נשכב. אח"כ עוד אחד שלא עשה זאת טוב, אז הוא מעמיד אותו ככה שתי דקות שיהיה במתח ובסוף עושה לו: "הממ..." ההוא נשכב, כמו שד, על כל הקוצים.

נגה: זה היה במסע פסח, לפני שנתיים, בהרי ירושלים. הדרך היתה קשה, ובכלל החברה היו עייפים נורא. הם אמרו לשליימה: תראה, תמיד אתה מטרטר אותנו, תן לנו פעם לטרטר אותך. שליימה כמו שהיה גבר אמר להם, בסדר, הלילה אתם מטרטרים אותי. בלילה, שליימה עומד בדום, מחכה להם. חיים אומר לשליימה: תמלא את הכיסים באבנים. שליימה ממלא, מציית כמו ילד טוב, ממלא את הכיסים בבלוקים. זילרב וחיים בקול אחד, בפקודות קצובות: אפ, קום, אפ, קום. שליימה מבצע הכל בשיא הדיקנות. אח"כ תפסו עמיד מברזל, כבד נורא, ונתנו לו את זה ואמרו לו: תרים, תוריד, תרים, תוריד ותשב. הוא היה מרים, הכל עושה. על הצד הטוב ביותר. הם היו מבסוטים, מטרטרים אותו, פתאום שליימה עושה להם: "בא!" שניהם בורחים הצידה...

למחרת הוא אומר להם: אתם מסכימים שאני אטרטר אותכם? — "בטח!" חיים וזילבר גברים. "לא פוחדים ממך". — "טוב, תעלו על העץ!" העלה אותם על העץ — עצים כאלה דקים — הרביץ להם עם מקל על הרגלים שיעלו עד למעלה, למעלה. העץ התנודד מצד לצד והוא היה עוד מנענע אותם בכל הכוחות שלו למטה. כל הלילה לא נתן להם לרדת, מרביץ להם: "יותר למעלה". רצו לבית-שמוש — אמר להם: "רק למעלה!" לא היתה להם ברירה. סלקו את הבנות ובצעו מלמעלה...

פעם אחת שליימה החליט שיותר מדי משעמם לנו, אז הקמנו כלוב מעל לגג, שובך של יונים, כלוב לעכברים בתוך החדר שלנו — היו בו גם תוכים והמון עציצים. הורגלנו לכל מיני סדרים: כל יום כל פעם היינו מציצים בביצים ובגוזלים שבקעו. זה היה ממש חוויות. העציצים ממש שגשגו. אחרי ששליימה נסע לגרופית והיה בא בחזרה לקן הוא ראה שכל העציצים מנותצים, כל הפלקטים כבר לא היו על הקיר, היונים לא היו, התוכים לא נשמרו והעכברים מתו. זו היתה אכזבה בשבילו.

העורב? ... סלמה? ... אולי להמליח? כמה כמח עינינו, כוררחה "זהו האיס" ריכזן תפצאו אחר כביה ספול אורט.



הגענו לאורט גרסמיה רגוסמיה סלפח עכרה על פלינו דמור צנרמה לראשה.



...אגב התחלתי לאסוף חרקים ופרפרים ובטיול מצאתי מספר
חרקים נדירים. אם תרצי גם כן כתבי לי ואסביר לך...
(מכתב לנוגה)

..בשבת ערכתי טיול משהו משוגע ביותר. יצאתי לבד להרים בלי
אוכל ומים במשך 9 שעות. הגעתי למקומות נפלאים, קניונים
עמוקים. בדרך מרוב צמא ישבתי בקניון סגור וחשבתי על מים
ותסס כתום ופתאום אני שומע צווחות מכל הצדדים. הלב שלי
זז שני סנטימטר ואחרי זה אני מסתכל למעלה ורואה עורבי
נבלות נתעופפים מעלי. קצת מפחיד. הם המשיכו ללוות אותי
כמה קילומטרים עד שהתברר להם שאני לא נבלה.

בדרך מצאתי את המאובנים היפים ביותר שראיתי. ועוד מצאתי
קרנים של יעל, ענקיות, שלמות; ואני מתכוון לסדר אותם ולתלות
אותם על הקיר. בקיצור, הטיולים זה דבר נהדר.
(14.12.67)

...נזכרתי — היום מצאתי בשטח צפרדע שהתיבשה בשמש והגוף
שלה התנפח כמו כדור, תופעה מאוד מעניינת, חבל שלא תוכלי
לראות אותה...

(30.10.67)

...בטיול שערכתי ביום ששי באחד הוואדיות הקרובים למשק, עם
הסוס ושתי בנות מהמסגרת שבאו לביקור, מצאתי מאובנים בעלי
גודל עצום, יפים מאוד ונדירים. לחלק מהם יש צורות של
שבלולים ענקיים.

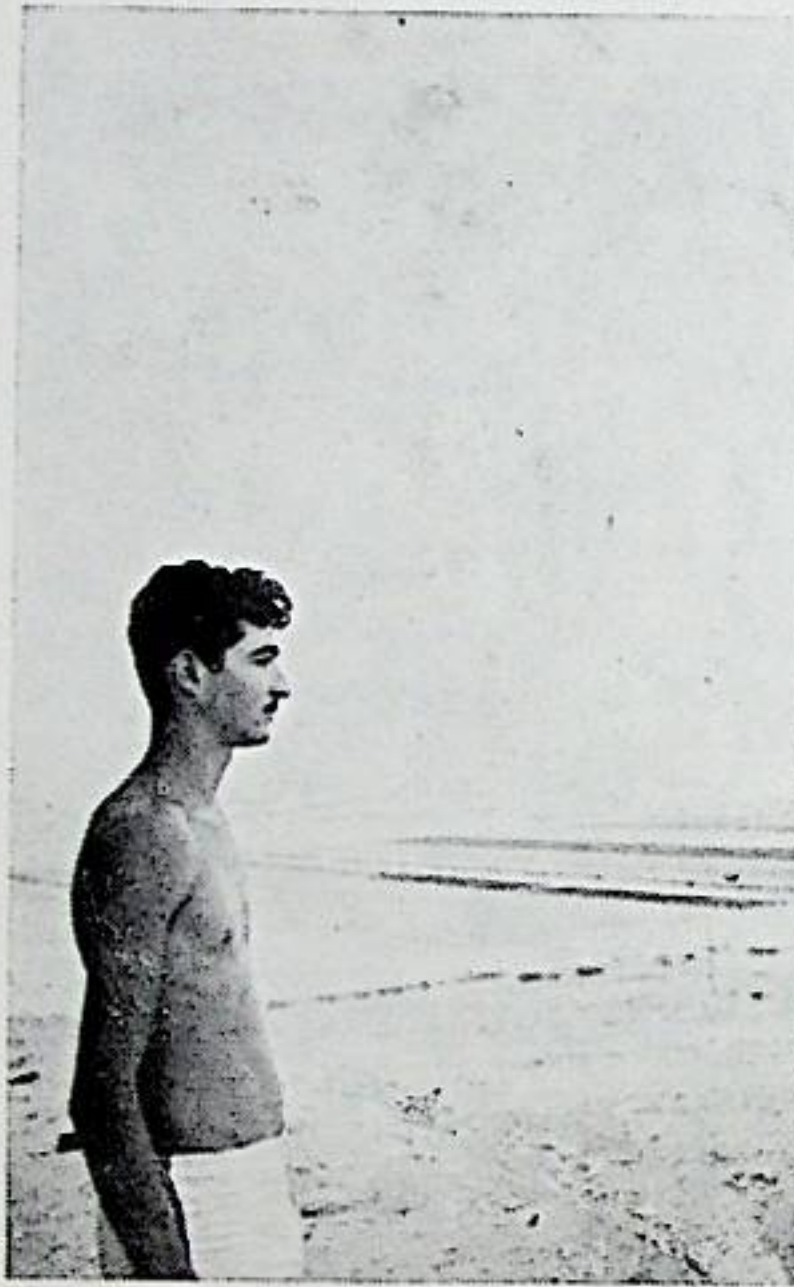
(7.2.68)

...אחד הדברים היפים היא הזריחה. כשקמים בשעה 4.30 רואים
את הזריחה מבין הרי אדום, צבע נפלא. והשקיעה בהרים בצד
השני! אין מילים.

(30.10.67)

...היום היתה זריחה נהדרת. הגיע ענן עד הרי אדום והשאייר
רווח צר בינו לבין ההרים והשמש היתה בין שניהם. צלמתי את
זה ואם יצליח אשתדל פעם לשלוח לך...

(25.12.67)





מתוך דברים שכתב בפרידה לחניכיו :

...איזה מדריך סדיסט יש לנו, זאת אומרים החניכים — „אך לא חשוב הוא לנו, כי סוף כל סוף הוא כבר הולך. יום ששי — זה הוא יומו האחרון.“
אקווה שנהניתם ותסלחו לי על הכל.
מעכשיו תוכלו כל פעם לקטר ולרכל
כי אין שליימה ואין עוד פחד מטרטורים וענשים.
ולמדריך החדש אל נא תעשו הרבה צרות.
ולבסוף אומר לכם שלום ולהתראות.

אני נמצא כעת במבוך ביחס לבית ולמשק. הבית כבר נראה רחוק, כמעט זכרונות. ואילו למשק עדיין לא התרגלתי, לצד החברתי שבו. כך שרק הקבוצה נשארה לי קרובה ובאמת אני רוצה לומר לך שבימים האחרונים, מבין כל המכתבים אני מתרגש תמיד ממכתבי בים של החברה.

(6.1.68)

בענין קשוט החדר אני רק חושב ששנה ומעלה החזקנו חדר יפה ופתאום הכל ריק; תנסו לעשות משהו ונסו לעשות יום קישוט של 5 חברים ואז אולי תצליחו לקשט מחדש.
עציצים וקקטוסים זה לא דבר יקר ביותר!!!

(16.1.68)

ביום שבת הבא אני אבוא הביתה (ב-27.1) לביקור; ואם יצא לי, אבוא לערב שישי. אני מצידי אכין תוכנית קצרה ומשחקים ואבקש שגם אתם תכינו משהו. תדברי עם חדווה ותגידי לי באיזה שעה אתם מתחילים את הערב.

(16.1.68)

בקשר למלוניס הם יגיעו בקרוב, אני רק צריך לברר באיזה יום לשלוח בכדי שיגיעו לפעולות.

(20.12.67)

כעת כשהתישבותי לכתוב לכם תשובות לכולם התחלתי להתגעגע אליכם, אל הפעולות וכל ההוי הנחמד שיצרנו לנו.
אני שמח שהמצב מתחיל להכנס לפסים הנכונים ובמסלול הנכון, מבחינת פעולות ומשמעות.
אינני יודע מה מידת האמת או ההגומה במה שכתבת במכתב שלך, אבל אני אכתוב לכל הבנות שבאות בתלבושות לא תנוע-תיות ואנסה לברר מה הגורמים לכך (אני לא יכול יותר מזה).

מתוך דברים לעלון הקן (15.6.68)

...עברה תקופה מסוימת מאז עזבתי אחרי את כל הפעילות בקן ואת המקום. ראשית אני רוצה להדגיש דבר, אשר כולם מנסים לטשטש אותו ולהעלים אותו, והוא כי זמנה של התנועה כמורה דרך בזאים חלף מזמן. מהתנועה לדעתי נשאר כעת רק המעטה החיצוני; והתנועה, על אף כל מאמציה אינה מצליחה לחנך את החברה לערכים שלהם היא שואפת. וכל פעילות שהקן מכנס בתוכו הנה אך ורק העברת זמן ובילוי ובמקרה הטוב ביותר רצון לשיחה קלה עד בינונית בשטח בית הספר...

דבר נוסף שראוי לציין הוא שכל התקיפה שעברה עלי בקן היתה למען החניכים ולא למען התנועה...

דורית: הייתי אתו מדריכה של כתות ה' ו'; של כיתות מקבילות. במחנות עבודה לא מספיק שהיה יוצר הווי עם החניכים, כמו שסיפרו כאן, היה דואג שיהיה הווי גם בין המדריכים. היינו בסה"כ 5 מדריכים מכפר-סבא, אבל הוא לא היה נותן שילכו לישון ככה סתם בלילה ולמחרת יקומו יחד עם החניכים. תמיד ישבנו מאוחר אחרי החניכים, והוא ארגן תמיד שנלך להפחיד את כל הקבוצות. פעם אחת הוא ארגן אותנו כמו ב"ספור הפרברים", הולכים ונותנים קצב עם האצבעות, והיינו איזה חמש דמויות בחושך וכך התקרבו למאהל של קבוצה. אנחנו מתקרבים, מתקרבים, לא מדברים, ומישהו — היה שם שומר מאהל — שואל מי זה, מי זה! אנחנו מתקרבים, לא עונים. היו שם עוד, ראובן ונאווה ונויה, נדמה לי, והשומר פחד פחד-מות.

לילה אחרי זה שליימה החליט להעניש חבר'ה מקן אחר שהתגנבו למאהל של החניכים שלו וניסו לחתוך אהלים. אז הוא לקח אותם לגיא, השכיב אותם, ונתן לכל אחד סנדה, והשכיב אותם בארבעת כווני הרוח. — כל אחד צריך לראות מאיזה כוון בא האויב. ובלילה האחרון, אני זוכרת שזה נורא הפליא אותי, אבל שליימה נתן ידו לתעלולים בחניכים שלו. החלטנו שאנחנו חותכים את האהלים, ולוקחים את הנעליים ותולים להם אותם. אבל גם בלילה הזה, כשכמעט כל האהלים היו הרוסים, פתאום ראינו באוהל אחד קן של נמלים, נמלים כאלה שעוקצות, והם עלו על השמיכות, וישנו שם חניכות — הן ישנו, לא הרגישו, אז מיד, זאת היתה הדאגה הראשונה של שליימה, ופינינו שם. הוא הפסיק את הכל, סילק את הנמלים שלא יעקצו.

בקשר לחניכים ולקבוצה שלו — שליימה התייחס אליהם ברצינות כזו — לא ראיתי מדריך שעשה את זה כמוהו. למשל אם הוא היה מלמד על עקבות, אז לפני זה לקח שעונית ושרטט עקבות וסוגים של צעדים. הוא ממש הוציא חוברת. החוברות האלה עוד ישנן. הוציא ושכפל חוברות על עקבות של נעליים וצעדים. כמו למשל של אדם נושא משא ואדם רץ ועוד. ועלון! בכתה ה' הקבוצה שלו הוציאה עלון! הוא היה מוציא מהם כתבות ושירים, והוא היה מעטר את העלון, וזה היה ממש דבר מפתיע שכתה ה' מוציאים עלון. והוא היה נורא אוהב להוציא אותם החוצה. כמעט כל הפעולות שלו היו בהוץ. הוא היה בונה להם סולמות חבלים: ולמשל, הוא התחיל ללמד אותם פתאום על נשק "צ'כי", דברים שהוא לא ראה אותם מאף אחד אבל כל דבר שהוא שמע עליו, חדש, שהחבר'ה שלנו למדו בגדנ"ע, הוא היה ישר מעביר לחניכים שלו... הוא רצה תמיד שדבר יותר ויותר יעניין וכל פעם יהיה יותר חדש. הוא לא אהב תמיד לחפש בספרים דברים שכבר עשו. תמיד הוא היה לוקח את החניכים, ישר מתחיל לרוץ אחם בשדות, בפרדסים, עושה להם מבחני פחד, מבחני אומץ.

בטיולים שלנו שליימה היה אשף הבישול. תמיד בערב — בערב היתה גם ארוחה עיקרית — היה מארגן את כל הציד, מושיב את הבנות מסביב, נותן להן לחתוך ונוסף לארוחות הרגילות הוא — ממש ידע לבשל וכולם נהנו. כל ארוחה, אני זוכרת, היה קבוע מרק פירות. הוא היה לוקח את כל החמרים שרק היו: תפוחים, בננות וממתקים, מכניס את זה ביחד וסחט מיצים ובוחש עם הידים, כמובן; ועוד דבר — הסלט! גם לשם היה מכניס את כל הקופסאות שהיו והחבר'ה לא ידעו מה מתבשל. אבל כולם אחר כך לקקו את השפתיים.



יחיעם: דבר נוסף שאני זוכר אותו זה היה הכרזת הגרעין שלכם בגרופית. את ההכרזה שלימה לקח על עצמו, לבד, בלי שום עזרה מלאה מחברי המשק. היו כמה חברים שעזרו לו אחרי הצהרים ובימים האחרונים הגיעו כמה חברים מהגרעין שעזרו לו. אבל למעשה את כל הדברים, את כל הסיסמאות, את הכל הוא אירגן לבד. מיפגן-אש, וכל ההכרזה... אני נהניתי וראיתי בזה הצלחה אישית של שלימה. הוא עבד על זה ממש הרבה זמן. בהכרזה עצמה ארגנו מרוץ-לפיד והדלקה של הכתובות הגולשות. כל הגרעין עמד למטה עם חולצות אדומות, מוכן להכרזה ושלימה חיכה למעלה. גם אז שמעתי ממנו את הטענה ש: „אני רוצה להדליק את הכתובות ואת הכתובת הגולשת — יעלון“. זה היה כאילו הוא נתן לעצמו גמול, הוא קיבל את הסיפוק על העבודה בזה שהוא הדליק את הלפיד.

מכתב לעדה, 20.2.68

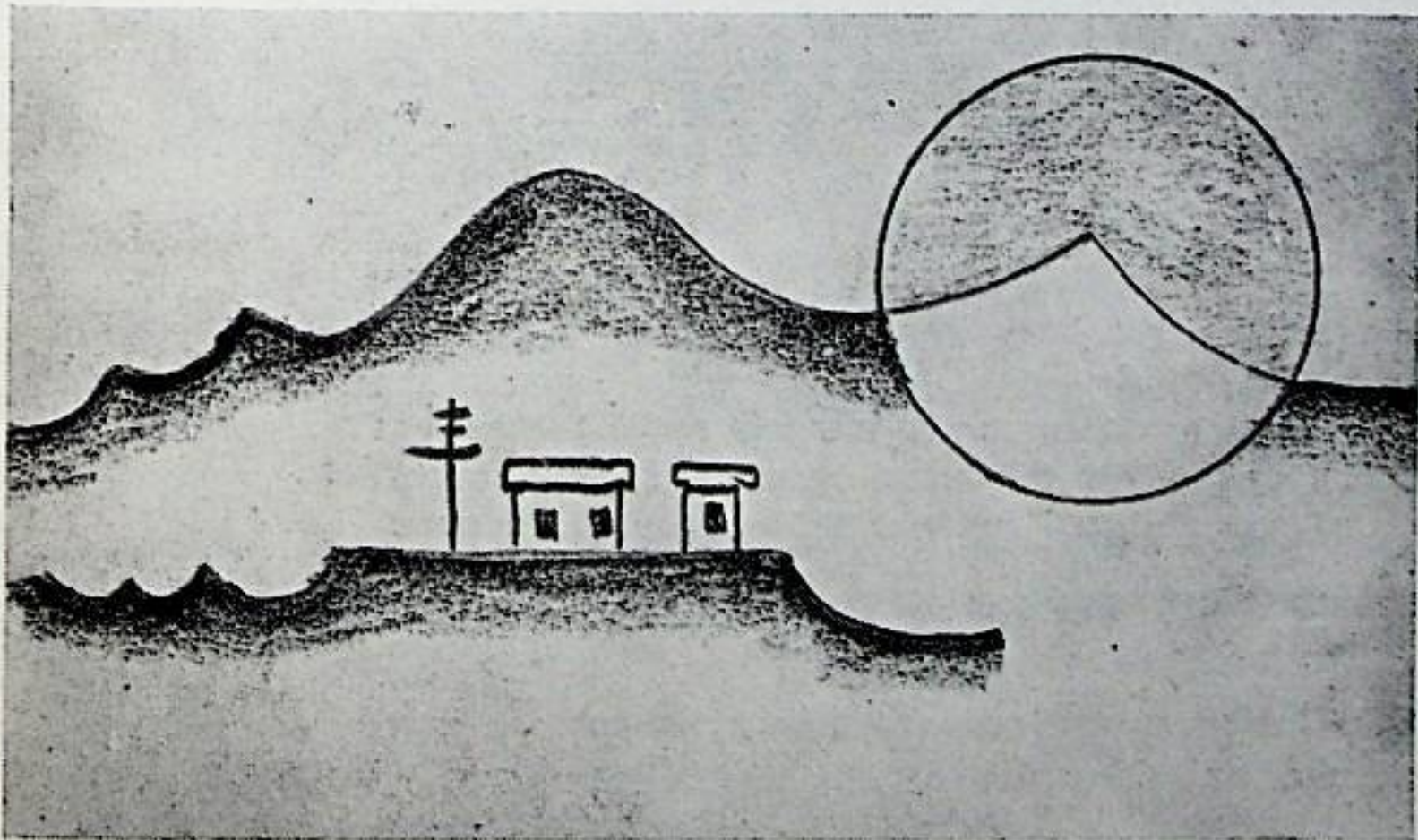
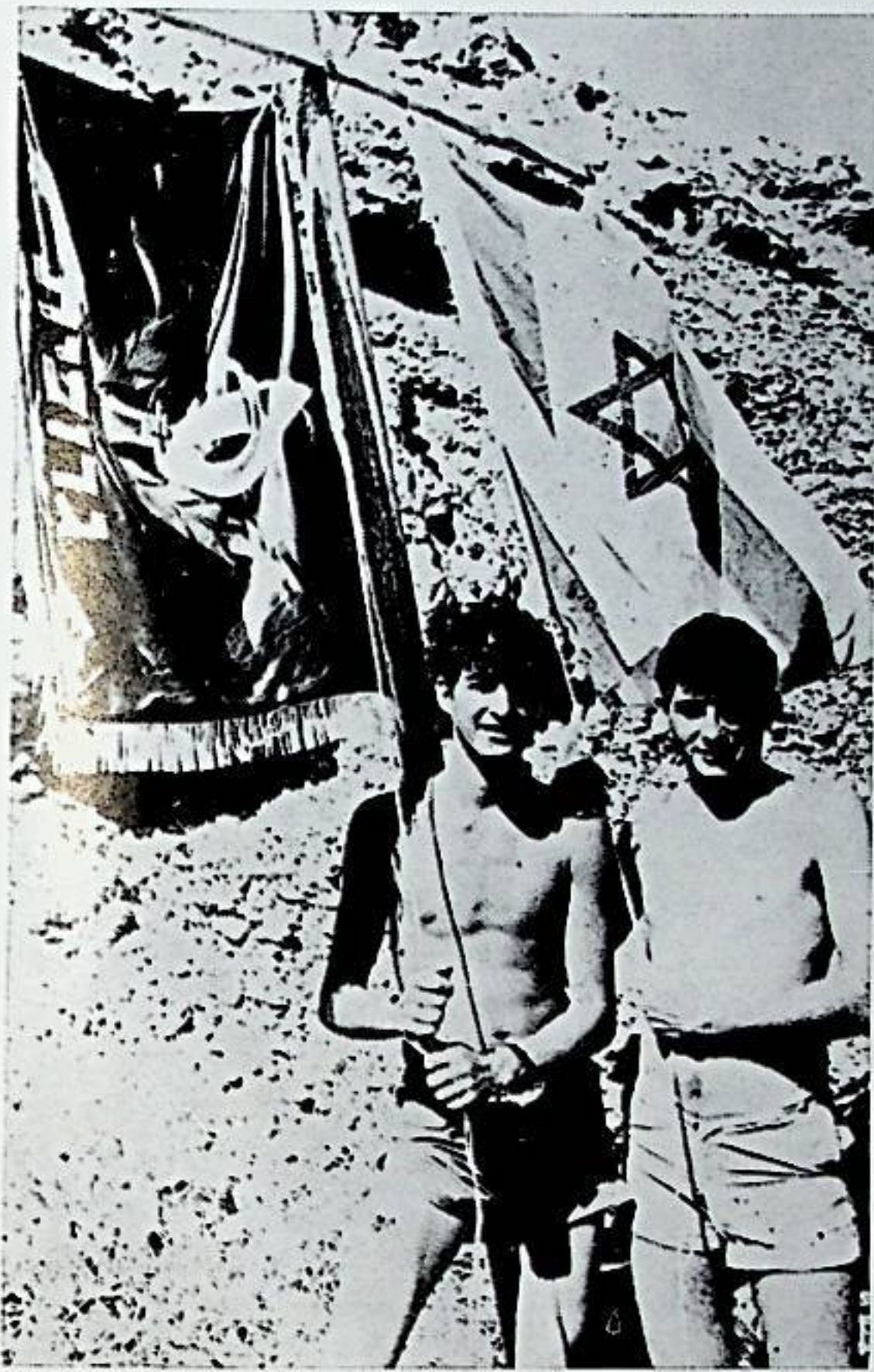
היום מלאו 40 שעות שאני עובד על ההכרזה. היא תהיה מהבחינה הזו יפה, אני כבר חלקתי על הגבעות 250 לפידי נפט 200 בתוך כוכים וחורים בקירות + 150 פנסי נייר.

המפקד עצמו מלא אומנות ונחשי אש, וכל הפטנטים שרק אפשר להזכר בהם כעת.

תאור חי יועבר בעוד שבועיים ביום ששי; אני בא הביתה לשבת.

להתראות,

שלימה.



בנצי: אני הכרתי את שליימה בחדר בגרופית בשל"ת המוקדם. בהתחלה עוד היה קשה להכיר אותו, לקראת הסוף הכרתי אותו יותר. היה דבר מעניין אחד, הוא היה בדרך כלל דואג שביום ששי לפחות ננקה את החדר. זה היה אחד הפלוסים שהחדר נשאר נקי וזה היה בזכותו. כל יום שישי בדרך כלל היה ויכוח, בסוף קבענו תורנות. היתה לו גם שיטת ניקוי נחמדה. הוא היה אוהב להכניס צינור עם מים והיה מציף את החדר. לא היה חושב אם יש דברים למטה על הרצפה או לא. לפעמים היינו כועסים אבל החדר לפחות היה נקי.

אני זוכר את שליימה ליה בטיולים שהוא ארגן. כשירדנו לגרופית ברגל להר המאובנים, הבאנו משם כמה מאובנים להדר. הוא סידר את החדר. בצד החדר היתה לו איזו מן פינה שבה הוא אסף כל מיני חיות מתות וכל מיני מאובנים יפים. אמיר: ביום הראשון לעבודה בגרופית עבדנו בפנוי השדה של המלונים מהשנה הקודמת כבר אז ראיתי שהוא חרוץ מאוד בעבודה. אני עבדתי עם עוד מישהו והוא היה עובד לבד, בכל זאת היה מספיק יותר מאתנו כל דבר שהוא עשה הוא רצה שיהיה ממש "פרפקט", מושלם ביותר. אני זוכר בקשר למועדון — כל פינה, הוא רצה שעד הסוף זה ידפוק, מהרצפה עד לקירות. אני זוכר שהרצפה בהתחלה היתה קצת עקומה, אז עשינו אח"כ הוא ואני עוד איזה יציקה. זה חרה לו הרבה פעמים שהחברה לא ירדו בזמן לפעולות במועדון, הוא ממש אהב שהכל יהיה, שידפוק כמו שצריך. פרט אחד שאני זוכר אצלו זה בטירונות, ובכלל באימונים צבאיים, בכל מקום הוא היה מתגלגל עם המצלמה שלו, והיה מנציח תמונות יפות מאוד כשהחברה לא שמו לב, וארגן ארכיון יפה ועשיר על חיי הגרעין באותה תקופה.



אני זוכר בקשר לעלון, שהיינו עובדים ביחד, אז החבר'ה היו עובדים ומתחלפים אבל הוא היה נשאר עד הסוף עד שהעלון האחרון היה גמור.

בעבודה בכפר-רופין אני נזכר שהיו סומכים עליו. גדעון היה סומך עליו בעבודה. לפעמים הוא היה אוהב להתברדק, אני זוכר שנסענו הרבה חבר'ה אתו על טרקטור והוא נהג; ישבנו על הכנפים ואני זוכר שהוא — לפעמים, ככה בשביל להוציא את העצבים — אני זוכר שנסענו על הטרקטור והוא עשה סיבובים חדים ואמר: נו, בכל זאת, אתם נשאתם ולא קרה שום דבר. כשעבדנו בקש, אני זוכר, גם כן הוא נתן את כל הלב. זו עבודה קשה מאוד ואני זוכר שעבדתי יום אחד אתו ועם דודיק, אז הגענו לשיא ממש בלתי יאומן. זה היה אז ממש שיא המשק באותו יום, באותה עונה שעבדו בקש.

אתי: אני אוסיף משהו בקשר לעבודה. זה נכון ששלימלה אהב לעבוד והיה נורא הרוץ, אבל הוא אהב לעבוד איפה שהוא אוהב. אני זוכרת שהייתי סדרנית עבודה. בכפר רופין היתה אז תקופה שלא היה להם עבודה בגידולי-תעשייה, או שהצטרכו לקחת חבר'ה לעבוד, אז היה מגיע אלי בריצה ומתחנן שאני לא אשים אותו בקש, שאני אשכנע שיש מקום בגידולי-תעשייה, שגדעון יקח אותו או צביקה, אבל אני לא אשים אותו בקש ולא בדייג. הוא רוצה בעבודה שהוא אהב — על הטרקטור, על האדמה, איפה שהוא אוהב.

עפרה: בקשר לחדר-אוכל — אני תחלפתי את אתי בסדרנות עבודה, והיה המקרה שבקשו ממני לשחרר בן אחד לחדר-אוכל. במקרה זה יצא שלימה והיו לי היסוסים רבים לפני שנגשתי לבשר לו את הבשורה הזו. הוא בתחילה הגיב מאוד בעליזות ואמר שמתאים לו וכדאי, ואחרי זה הוא תפס את עצמו מה הולך לקרות מחר. הוא אמר לי: טוב, אני מסכים, אבל בתנאי שאת מרשה לי לעשות מה שאני רוצה שם. התחלתי להסביר לו שזה משק של זקנים וקצת קשה לעשות מה שרוצים, אז הוא אמר: טוב, אז אני לא עובד, רק בתנאי שתירשי לי לעשות מה שאני רוצה. וכבר עם הדמיון הפרוע שלו התחיל לתאר לי מה בדיוק הוא יעשה שם ואיך הוא יהפוך את השולחנות ובאיזה סדר ישים את המזלגות וכל מיני סידורים. ואחרי זה הוא אמר שהוא מסכים. למחרת בבוקר כנראה הוא התעורר מהחלום הזה והחליט לא לעשות את זה ולא ללכת.

דורית: בכפר רופין היו יומים שעבדנו רק שנינו. זה היה בריסוס כותנה, ריסוס של עשבים. וכמו שאתי אמרה, עבודות שללימה לא אהב לעשות, הוא אהב להתברדק בהן. השיטה לרסס עשבים, זה שמישהו נוהג על טרקטור, בדרך כלל בת, ומאחור הולך בן עם המיכל ומרסס את כל העשבים. והשיטה הזו כמובן לא נראתה לשלימה כי הכל היה מלא עשבים, אז הוא החליט שבשטח הזה אנחנו מכניסים אוטומציה. הוא הנהיג ככה שהאחד נוהג — אנחנו התחלפנו מדי פעם — והשני יושב על הטרקטור קדימה, עם המכשיר — זה היה צינור גומי — ומשפריץ על השדה. אז בהתחלה שללימה נהג ואני ישבתי על ה"קבינה" והעשבים היו מפוזרים במרחקים די גדולים. שללימה היה נוהג מעשב לעשב וכמובן הוא אמר שצריך לעשות את זה יסודי. הוא רק ראה עשב בקצה, ישר רץ אליו עם הטרקטור ואני הייתי צריכה להספיק לרסס אותו מסביב, ועשינו שם חאראקות איומות כאלה, כל השדה היה זרוע בגלגלים של הטרקטור. בכפר רופין ישמעו את זה — יודעו, אנחנו חרשנו את השדה אולי 20 פעם, כל פעם עברנו מעשב לעשב במהלך שלישי, הוא בכלל לא ריחם עלי, וכשהתחלפנו אני כל הזמן השתדלתי "לגמול" לו על זה.



אבל יש לציין שכמה שליימה היה משגע — למשל, את לאה על הסוס ואותי על הטרקטור — היה לו חוש דק, חוש דק עד איפה שאפשר ללכת. הוא ידע טוב מאוד מה מה זה טקט ומה זה יחסים בין בני-אדם. הוא אף פעם לא מתח את זה יותר מדי. תמיד עשה ככה עד גבול הסבל ועד הגבול שיהיה בסדר. בכלל, עם שליימה, למי שמכיר אותו, היה נעים מאוד להימצא. אני זוכרת שביום השני החליפו אותי ואני התנגדתי ועשינו שמה סצנה לפני גדעון שממש אי-אפשר.

עם שליימה תמיד היה טוב להיות ולעבוד. אלף, אני חושבת, בגלל שהוא היה מבוגר. הוא היה מבוגר בהרבה מכמה חברה. היה אפשר לדבר אתו על הכל, בעיקר הבנות יודעות את זה, כשנשארו אתו לבד התחילו לדבר אתו על כל מיני דברים. והוא הבין, הבין הכל, גם הדברים האלה שהוא היה ממורמר על הבנות שחלכו עם הבנים של המשק, הוא לא היה ממש ממורמר, הוא אמר את זה רק בצחוק. הוא רצה את טובת הגרעין שיהיה ביחד, אבל הוא הבין. ולא כמו שהיו כמה בנים שממש התרגזו ממש עשו "ברוגז" עם הבנות, שליימה עשה את זה בצחוק ואחר-כך הוא ארגן אפילו את "הסולחות" עם הבנות.

לאה: יצאתי פעם עם הבנים למסע לטירת-צבי וקודם כל אני זוכרת שהוא ניסה לשכנע שאם לא מסע אלונקות אז אפשר ללכת כבר עם מכנסיים קצרים.

...בדרך חזרה ראינו שהשעה כבר מאוחרת ונתן החליט שצריך להגיע כמה שיותר מהר, והוא החליט שזה יהיה מסע מזורו. שליימה החליט שזה לא בשבילנו. הזדחלנו אחרונים וראינו מכונית בדרך אז כמובן הרעיון של שליימה היה להרים יד ולעצור טרמפ. בהתחלה לא היה נעים כי ידענו שמקדימה הולכים נתן, בוגי ועוד כמה חברה שעשו מסע מזורו. עלינו על טרמפ בדרך, פתאום אנחנו רואים את השלישייה הולכת בצעדים מהירים ביותר ושלמלה מוציא יד ומנפנף להם שגם כן יעלו על הטרמפ, אבל כפי הנראה שלהם לא היה נעים והם המשיכו ללכת בקצב לא-נורמלי. אנחנו הגענו עד הסבוב שפונה משלוחות לכפר-רופין, אז אנחנו יושבים



מחכים עד שתגיע מכונית או שהחבר'ה יגיעו ממסע מזורז שלהם. פתאום שמענו פח מתגלגל. שלוימלה אומר לשמן: תכניס את המחסנית לתוך הנשק. ישבו בהיכון פראי, ואני ככה משקשקת. בסוף אנחנו שומעים מרחוק את החבר'ה. קודם כל שמענו צעדים של חברה ואני התחלתי לשרוק, פתאום אנחנו רואים את נתן ובוגי מגיעים אדומים, מזיעים. נתן כמובן נורא התרגז על שלימלה ושלוימלה נתן לו שטיפת־מוח על כל הגישה שלו לזה.

בוגי: כולם שכחו כבר, אבל את הטירונות שליימה התהיל בזור "כ"ל" ובהתחלה כשאנחנו היינו "כ"קופים" והוא "כ"ל", אז ככה בפגישות לא היה לו כל כך נעים. והוא השתדל השתדל והצליח לעבור ל"כ"קופים".

מכתב לאהובה :

אתמול הייתי אצל הרופא, העלתי את הפרופיל ל-97, בילפתי קצת במשקל שלי ואני מועבר לשאר החבר'ה לכתה שלהם.

מכתב לרותי ז. :

אצלכם בטח קר בערב אבל השלווה לא עזבה אתכם, ממשיכים לנוח כרגיל ולאכול. אין לך מושג איך כל זה רחוק מאתנו, התרגלנו ללכת בסדר לחדר אוכל ויש צורה מיוחדת להחזיק את כלי האוכל וצריך לשיר בפקודה לפני האוכל. לא נעים לשיר בגשם לפי פקודה.

מכתב לאהובה :

היום במסדר תפס חרס"ר חבילה, — ואסור לנו להשאיר חבילה, צריך לגמור אותה באותו יום, — ונתן לבעליה לטבול אותה בבוץ ולזרוק אותה. העינים פשוט יצאו לנו כשראינו את העוגות הנכספות נזרקות לחבית... פשוט קשה לתאר.

יונתן: באמון־קיץ הייתי יחד עם שליימה באהל. והחוויה העיקרית שאני זוכר, היתה ביום אחד שהיה לנו אימון זחל"ם מהסוג הזה, ולילה לפני זה בכלל לא ישנו; בצהרים ראינו שמי שנשאר באהל בכלל לא שמו לב אליו שהוא לא היה באימונים. החלטנו שאחרי הצהרים אנחנו מכניסים את החגורים ואת הנשק, את הכל פנימה לאהל והולכים לחרופ. התעוררנו ב-10.30 בלילה, החבר'ה הגיעו עייפים, אמרו לנו עוד חמש דקות יש מסדר על נשק. עשינו מסדר על נשק תוך חמש דקות והלכנו לישון שוב. ישנו אותו יום בשביל כל הסדרה שלא ישנו בה כלל.

25.3.69

שלום נגה !

השעה מאוד לא מתאימה לכתוב מכתב — 5.00 בבוקר, לפני הצניחה הראשונה.

החבר'ה מתרגשים, אני עדיין לא קלטתי שהיום בפעם הראשונה אני עולה על מטוס ולא מספיק שעולה, צריך לקפוץ מגובה 400 מטר.

ביום ששי אנחנו נקבל חופשה להתפרק קצת, כך שאולי נראה. אסיים, צריך לזוז כבר לעבר מחסני המצנחים.

להת'

ושלום

שלימה.

יונתן: בטירונות, מה שאני זוכר משליימה זה את המסדרים. כמו שדודיק היה „סבון“ ותמיד דאג שהחדר יהיה נקי משום שהוא ככה לא רצה להסתבך, אז בטירונות שליימה היה תמיד גומר ראשון לנקות את הנשק שלו והיה מתחיל לנקות את האוהל. תמיד שליימה היה מסתבך עם גידי ואדי והיה רב אתם.



כמה בדיחות מאמון קיץ שהוא כיפר: אחרי שכבר נשבר להם לגמרי וככה, הם היו בשלב של אדישות כבר, אז הם היו הולכים בתרגילים עם המ"כ, והיו צריכים לעבור סדרת התקלויות, אז הוא בא אל המ"כ: שמע, בוא נעשה את כמה ההתקלויות שצריך לעשות בקבלנות ונלך מפה.

אחרי זה היה תרגיל שהולכים בתעלה ביעד-מבוצר וצריך לזרוק רימון. בתרגיל המ"כ צועק "רימון" ואז החבר'ה צריכים לשכב, ולחכות שהרימון יתפוצץ או משהו כזה; המ"כ היה צועק "רימון", — שלימה היה ממשיך באדישות: "נפל".

מכתב לחדווה:

חולקו כבר הזמנות למסדר-סיום לטירונות. קבלתי כמה הזמנות. אחת אני שולח לך בתקווה שתרצי לבוא ולראות מסדר טירונים בנח"ל. מספר המבקרים בלתי מוגבל ואתם יכולים לבוא כמה חבר'ה.

מחר אנחנו יוצאים לצעדה כשהמקום הראשון כמעט בכיס!

להת' שלימה.



יחיעם (חבר גרופית) :

שליימה הגיע כ־9 חודשים לפני כל הגרעין לגרופית. בתחילה העברתי לו תפקיד שהיה קצת בידי, זה ענין של הסוס וכל עבודות החצרנות בגן הירק. לגבי הסוס, כשעבדתי אתו — דאגתי רק שיחיה. שליימה בא — דאג שיהיה לו קצת יותר נוחות: בית, קש, מרפסת, אורווה, ממש טיפל בזה יפה מאוד. הוא היה יוצא בשבתות או אחר העבודה לטייל עם הסוס, לרוב היה נוסע עם הכרכרה הקטנה.

לפנינה'לה שלום רב!

איך את מרגישה, איך הלמודים בבית-ספר! ספרי לי קצת אם את מתנהגת יפה, עושה מה שאמא אומרת לך ומכינה את השעורים כולם ולא משקרת. אני מקווה שאת מתכוונת יפה למבחנים.

אני התחלתי לעבוד כאן על סוס נחמד. כשתבואי נסע אתו לטייל בסביבה.

ספרי לי איך הדגים, האם אינם מתים!

טפלי יפה בגינה ויצאו פרחים יפים.

כתבי לי מהר מהר מכתב,

שלום ולהת'

והרבה נשיקות

שליימה.

בוגי: בזמן העבודה שליימה היה מספר על הבית ועל סבו. סבו היה עושה לו מבחני גבריות: כשהיה בא אליו היה נותן לו בקבוק בירה ואומר לו: אם אתה לא גומר את זה אתה לו גבר. שליימה היה מספר שבקושי היה גומר, אך היה עליו לשתות את הבקבוק עד הסוף.

פנינה היקרה שלום!

אני נורא מתגעגע אליך ומבקש ממך לכתוב לי כל פעם מהר מהר. ספרי לי איך את לומדת ומה את קוראת ב"דבר לילדים".

איך הגינה והאקווריום!

אתמול חזרתי מטיול יפה של 5 ימים וצלמתי הרבה בשביל להראות לך אחר-כך.

דרישת שלום מהסוס!

שלום ולהת'

שליימה.

לפנינה'לה היקרה שלום!

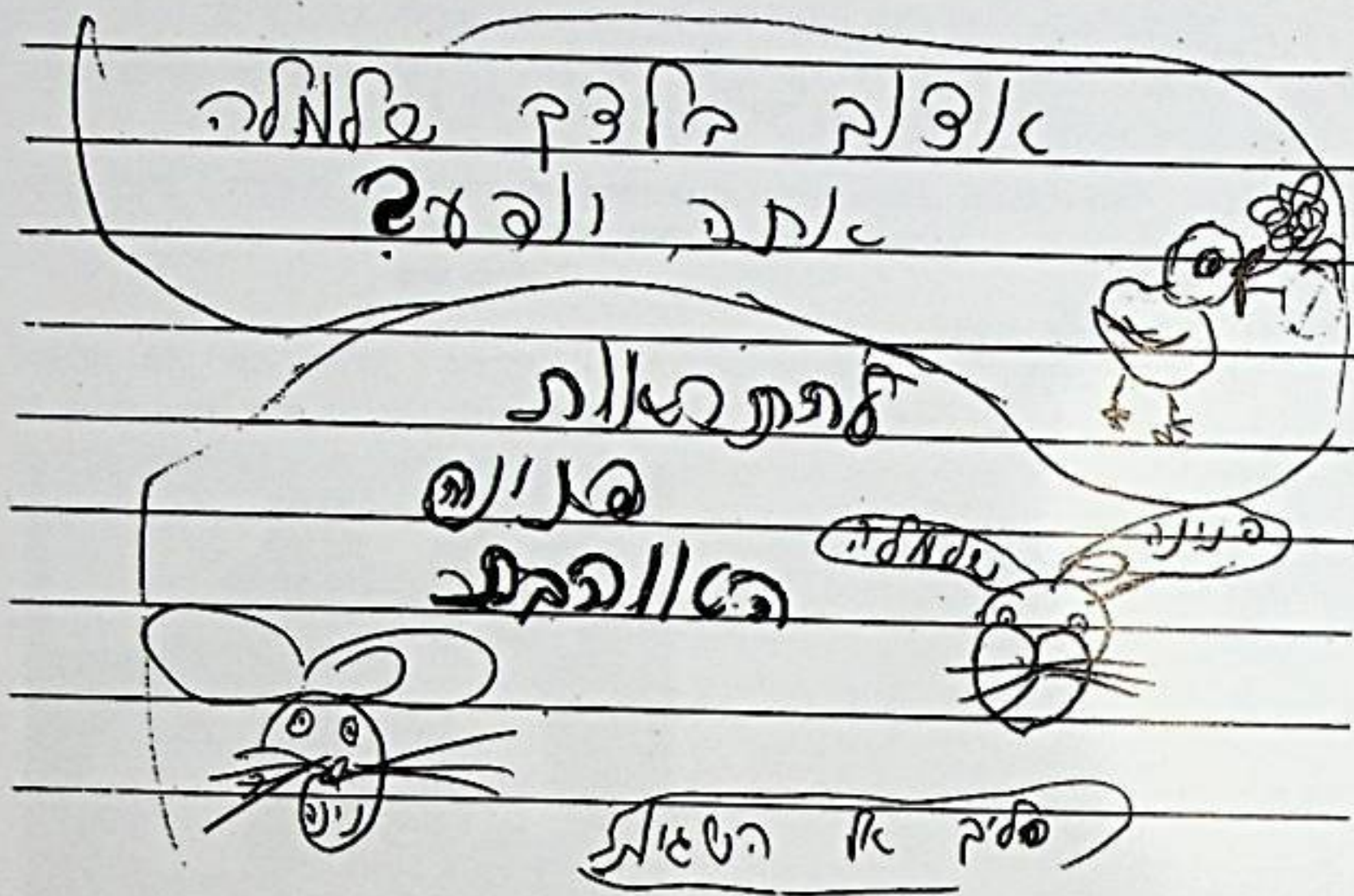
אני אבוא בשבת הבאה לבקר בבית ואז אביא לך תמרים מהנגב. אני אספר לך סוד גדול אם תזכירי לי בבית!!!

בעוד פחות מחודש נהיה כלם כגרעין, ואז את ואמא תבואו למשק! אני אקח אותך לטיול עם הסוס.

להת' שליימה

(20.1.68)

לפנינה'לה היקרה שלום!
אני אבוא בשבת הבאה לבקר בבית ואז אביא לך תמרים מהנגב.
אני אספר לך סוד גדול אם תזכירי לי בבית!!!
בעוד פחות מחודש נהיה כלם כגרעין, ואז את ואמא תבואו למשק!
אני אקח אותך לטיול עם הסוס.

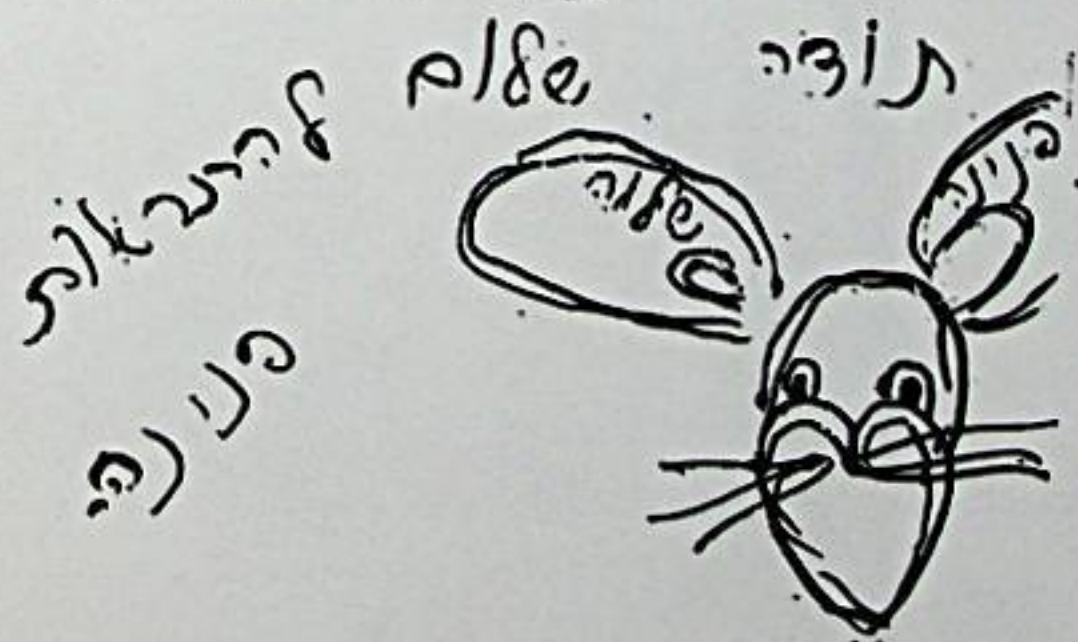


שלום שלמה!
 ...בבית הכל בסדר. גם הדגים לא מתים יותר. קניתי אוכל טוב
 ב־2 לירות ובאקוריום מאוד נקי והחמום בסדר.
 סבתא אמרה לי שקיבלה ממך מכתב טוב מאוד.
 ...אולי אתה רוצה כמה דברים טובים, אשלח אליך.
 שלום בנשיקות ובתקווה שכבר הסתפרת.
 מתי תבוא?

אמא
 השנה היא כבר 68 ולא 67
 (13.1.68)



אני נאחץ שלמה שאני
 בן הביתה יגיד ~~א~~ עושה.



לכתוב על שלימה — זה קשה מאוד וגם לא מתקבל. הוא לא אהב מלים.
זמן מה לאחר שנותק הקשר בינינו, הודיע לי בשיחת טלפון פתאומית שהוא עתיד
לעבור קורס בבסיס בו שרתתי. לא יכולתי לכתוב אליו. כתבתי לעצמי:
...שלימה יהיה בבסיס שלי. זה הדבר האחרון שעליו הייתי חושבת... נוכל אולי
לחדש ידידות...?"

שבועיים לאחר מכן נהרג.

...מה יהיה עכשיו? כבר שבועיים. "לנגרים", "לוקשים", עכשיו כבר לא אחפש.
היתה מסבת סיום. מחר, כנראה, היה צריך להגיע אלינו. עכשיו הוא כבר לא יהיה
נע ונד. עכשיו אדע תמיד איפה הוא נמצא. אין טעם במלים. הוא שנא הרבה דבורים
ומלות סרק. שתי מלים שלו היו תמיד יותר מהרבה מלים של אחרים... חשבתי
שבזמן שיבוא לבסיס נוכל שוב לדבר...

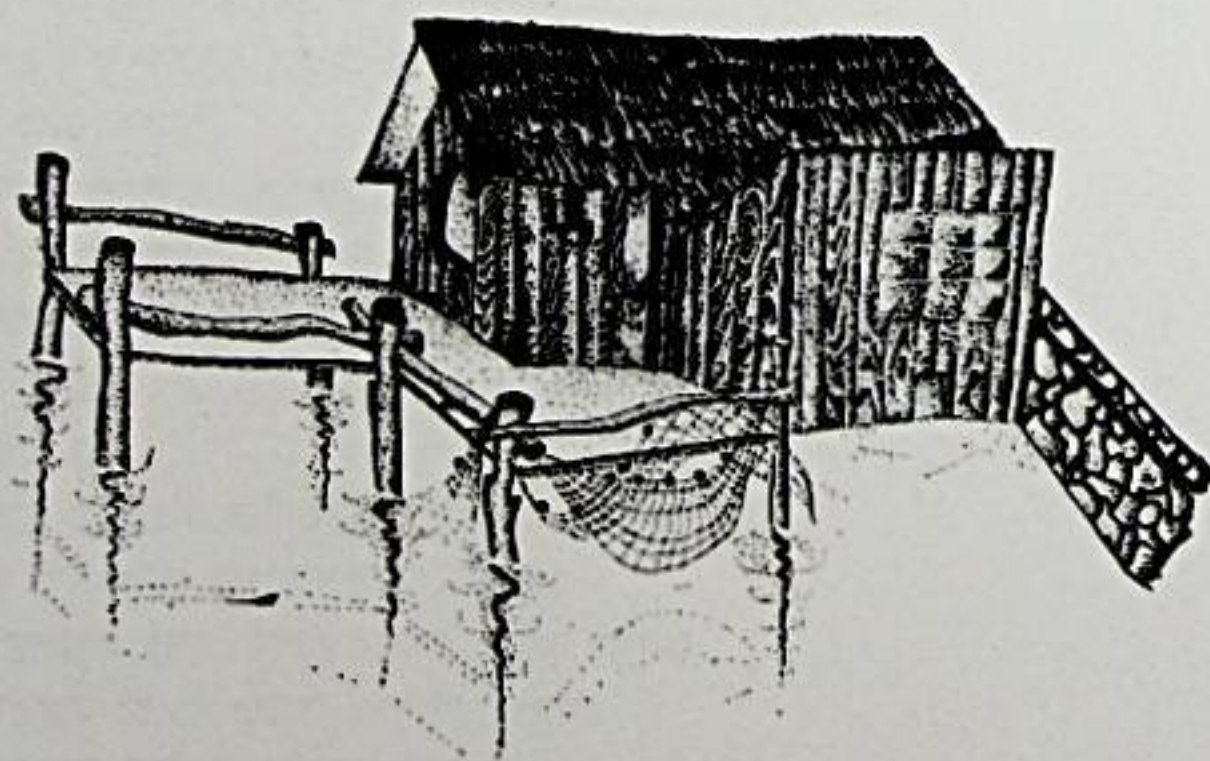
זה הרי לא מתקבל על הדעת. זה אידיאלי ובלתי נתפס ששלימה עכשיו מתחת לאדמה
ושהוא כבר לא הוא! ושאי אפשר לא ידוע, לא זוכר כמוני כל מה שהיה...

מולי שהכרתי אותו, ועד כמה שכואב ואיום, ונורא — גם במותו ממשיך ללמד אותי.
למדתי המון ממנו: ללכת לאט, לאהוב טבע ופשטות וטהר (הוא מעולם לא השתמש
במלים "נשגבות" כאלה).

אני רוצה להיות עצובה, אני רוצה לחשוב עליו, אני לא יודעת מה אני רוצה. אני
יודעת שעכשיו יכול היה להמצא פה, שהייתי יכולה לפטפט איתו, שיכול היה לחייך
ברגע זה — אלמלא מת.

השאיפה הזאת להרוס עכשיו הכל, לבעוט בכל, אולי נוכל להבין את ההגיון,
להבין מה קרה. לתפוס סוף סוף... תפסתי מה קרה, אבל אני לא רוצה. כי זה
לא ייתכן, כי זה יותר מדי נורא, כי זה איום, כי זו מכה נוראית, כי אי אפשר להתגבר.
מונח שם — אבל זה לא הוא, זה רק השאריות של הגוף הארוך עם השיער
המתולתל — הילד הזה, איפה הוא?

רוחי



בלילות משוטט חסר־מנוחה עם מדים
 ה"פילם" האחרון בידיו עם התמונות שצילם ולא ראה
 במדים מלוכלכים — בחלום — "נותרו לי עוד שתיים
 ללכת", הוא אומר.
 לילה שלם, ליל בלהות, עמנו יושב ומדבר מדבר
 מכנסים לבנים קצרים וחולצת עבודה קרועה מגוהצת.
 ארוך, גמלוני ומדבר מדבר כאילו לא קברו אותו.
 כאילו לא עשו ממנו אפס, כאילו לא טמנו אותו מתחת לפרחים בתיך האדמה
 ואין יותר שליימה ואין יותר כלום...
 שמו בכתב ידו על גב התמונות.
 כתב ידו העקלתוני במכתבים עוקצניים ומבדרים אל החברה.
 ידו השמאלית המונחת על השולחן ומציירת,
 גבו הכפוף אל השולחן,
 שקית הגרעינים שלפניו.
 מהסני האוכל שאסף תמיד,
 המצלמה. ותמונות תמונות תמונות.
 תמונות בלי סוף של כולם
 כל אחד זוכר מתי צילם אותו כך ומתי היו כאן.
 אלבום הגרעין המלא תמונות...
 מאות בני נוער מצטופף
 גוש עם חולצות תנועה
 וגוש עם מדים — זה אנחנו —
 בלי מדים בעבודה. —
 אנחנו כלויה.
 כושלים. לא־תופסים. פיק־ברכים.
 גב חושב להשבר
 קשה ללכת. אי־אפשר ללכת. אין טעם.
 אחרי ההספדים והנאומים והבכיות
 שאיש לא קלט אותם
 עימדים ליד הקבר סביב סביב.
 מדים ותגי נח"ל.
 מביטה בפרחים פרחים פרחים ובחפירה
 שקצרה ממידתו — איך קיפלו אותו שם? —
 תופסת במלוא האימה כי
 לא ייצא יותר מתוך הבור הזה
 כי אין. אין.
 אני רק נשענת על מצבה מוצקה משיש
 שהיא ורק היא מאפשרת לי לעמוד.
 ואם מישו היה לוקח אותה מכאן הייתי
 מתמוטטת תחתי כקנה מרוצץ, שבור.
 קנה מסכן ועלוב שלבו נשבר בו.
 מבינה כי זהו. כאן הסוף.

שליימה עם החניכים קורץ. מחיך.
 מרגיז אותם ומחיך. רואה אותם שמחים ומחיך.
 בוחש חמוצים בסיר גדול.
 בלילות עם המדריכים
 פנים עליזות מחייכות.
 „אני מזמין את עצמי“, ומשיל נעלי-עבודה בפתח;
 בלב ערימת קליפות גרעינים באמצע חדר מזהם ובמרכז חברה על המטות
 יושב שפוף ומצייר לעלון —
 אמו ההמומה המנסה להתגבר,
 אחיו עם עיניים אדומות וזיפי זקן.
 אחותו השברירית והמחייכת,
 ואני יודעת וכולנו יודעים כי העולם ימשיך.
 כי החיים ימשיכו רגיל ואנחנו נלך לפארן.
 ונעשה ערבי שישי ונשמח ונצחק ואולי עוד ייצא עלון —
 למה?
 יושבים כל היום אצל אחיו ומדברים על הבחירות
 וכדורגל ועל הגרעין. לפעמים מזכירים אותו
 מסתכלים בתמונות שלנו ושל.
 מתפלאים איך האמת מתגברת
 מקטינים כאבנו כנגד כאבם
 וצוחקים ומפליטים בדיחות.
 בערב מתאמצים ללכת ולראות סרט.
 לאט לאט מצליחים.
 החיים ממשיכים בלי שליימה.
 אתה תופס את זה? — אני כן...
 וזה מה שהורס...

דורית

